

náboženských, když bylo brzy zřejmé, jak mnoho získal sňatkem s bohatou dědičkou pánů z Hradce, katoličkou, a jak rychle postupoval v hodnostech u císařského dvora. Po dvou letech přešel k Římu někdejší žák ivančické školy Karel z Liechtenštejna, nejbohatší téměř pán na Moravě, a postavil se hned po bok kardinálu Františkovi z Dietrichštejna, synu šlechtice rakouského původu a matky Španělky, jenž byl z vůle papežovy zvolen olomouckým biskupem. V Čechách se touž dobou stal nejvyšším kancléřem horlivý katolík Zdeněk z Lobkovic. Mladí páni vystřídali nebo z předních úřadů zatlačili mírné katolíky a protestanty. Vše směřovalo na zlom století k ostřejšímu postupu proti Bratřím a proti evangelíkům vůbec.

Působením Zdeňka z Lobkovic, papežského nuncia a španělského vyslance byl r. 1602 *opět obnoven Jakubský mandát* s výkladem, že směřuje proti všem, kdo se nespravují kompaktáty. Na obranu se postavil především stav rytířský, jenž již r. 1589 učinil pokus zadržet na sněmu jednání o daních pro císaře, dokud nebude uspokojivě vyřešena náboženská otázka. R. 1603 se stal mluvčím stavu rytířského i panského Václav Budovec z Budova, člen Jednoty. Volil po bratrském způsobu cestu důvěry k panovníkovi a nesměšování věcí náboženských s politickými. Na jeho radu byly daně císaři povoleny. Pak mu měla být předložena žádost o ochranu v náboženství. Ale sněm byl hned rozpuštěn a Budovec, jenž splnil v následujících dnech sněmovní usnesení a podal císaři onu žádost, doprovazenou výtiskem České konfese, byl za to volán k odpovědnosti, aby byl v politickém životě znemožněn. Na Moravě byl v té době pomluvami a žalobami katolické strany z úřadů a ze zemského soudu odsunut Karel z Žerotína.

Mandát z r. 1602 měl neblahé důsledky pro sbor boleslavský. Jakožto do města královského zasahovaly totiž do Boleslavě královské úřady přímo. Tentokrát byl nejen zavřen bratrský sbor, ale Bratřím odňaty všechny sborové budovy a nemovitosti. Mohli konat jen domácí bohoslužby. Správce sboru a senior [1601—1609] Bartoloměj Němčanský se uchýlil pod ochranu Budovcovu na jeho nedaleké panství v Zásadce. Tlak nebyl

vůle stejný. Tak v hradeckém kraji nebyl mandát ani vyhlášen. V Brandýse n. O. chránil Karel z Žerotína bratrský sbor a podporoval jej tak, že tu mohlo vzniknout druhé středisko Jednoty v Čechách. Zde se usadil B. Jakub Narcis jako senior [1600 až 1611].

Na Moravě působil od r. 1579 jako Starší a sudí Jednoty B. Izrael, opustiv Polsko pro nesouhlas se změnami, které tam měnily ráz života mezi Bratřimi — šlo zejména o ženitbu B. Lorence, do té doby mezi seniory nebývalou. Usadil se v Lipníku a zde zemřel krátce před smrtí B. Kálefa [1588]. Z Ivančic řídil sbory po smrti B. Eneáše [1594] Jakub Narcis, než odešel do Brandýsa, po něm Zachariáš Ariston [† 1606] a Jan Cruciger [1606—1611]. Druhá moravská diecése nebyla obsazena nepřetržitě a její sídlo se měnilo. Po B. Červenkově [† 1569] se stal přerovským seniorem teprve B. Zachariáš Litomyšlský [1577 až 1590]. Jeho pomocník a nástupce Pavel Jessen [1589—1594] se usídlil v Lipníku. Lipník náležel paní Kateřině z Ludanic a jejímu manželu Petru Vokovi z Rožmberka. Za jejich podpory tu Bratři postavili nový sbor, chrám renesančního slohu o dvou věžích, nejkrásnější bratrskou stavbu na Moravě. Senior Jan Němčanský, bratr Bartolomějův, spravoval sbory [1594—1598] v Dřevohostic. Obě místa jsou blízko Přerova, kde opět sídlil teprve Zachariáš Ariston [1598—1601], než přešel do Ivančic, a Jan Lanecius [1601—26]. Byl Přerov, prve pernětejský, od r. 1596 v rukou Fridricha a pak Karla z Žerotína, jemuž náležely i Dřevohostice. Za jeho ochrany sbor vzkvétal a také jeho zámecká knihovna prospívala těm z Bratří, kdo toužili po vzdělání, které jinak poskytovala přerovská bratrská škola; pro ni vyžádal Karel řád od Amandy Polana.

Dokumenty o postavení a životě Jednoty shromažďovali do *bratrských letopisů* po B. Blahoslavovi jeho nástupci v písařském úřadě, senioři Ondřej Štefan a Jan Eneáš. Štefan i B. Strejc a B. Jindřich Švarc zanechali zápisy o sněmovním jednání z r. 1575. B. Eneáš s některými spolupracovníky dospěl v Aktech Jednoty, jichž tak bylo sepsáno čtrnáct svazků, po rok 1590. Pro pozdější léta v nich pokračováno nebylo. Spolupracoval na nich